

تبیین مفردات و واژه‌ها در اسلامی کردن علوم انسانی ضروری است

رئیس موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی(ره) گفت: وقتی از اسلامی کردن علوم انسانی سخن می‌گوییم، باید مفردات و واژه‌های آن را در حوزه‌ی تصویری به خوبی تبیین کنیم.

رئیس موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی(ره) گفت: وقتی از اسلامی کردن علوم انسانی سخن می‌گوییم، باید مفردات و واژه‌های آن را در حوزه‌ی تصویری به خوبی تبیین کنیم.

به گزارش خبرگزاری مهر، آیت الله محمدتقی مصباح یزدی در آیین اختتامیه پنجمین کنگره بین‌المللی علوم انسانی اسلامی و چهارمین جایزه بین‌المللی علوم انسانی اسلامی که پنج‌شنبه ۷ آذرماه در موسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی(ره) برگزار شد، با تجمید و تجلیل از مجاهدت‌های امام‌راحل(ره) و مقام معظم رهبری، گفت: در چنین شرایط سخت و سنگین علیه اسلام و انقلاب، دستیابی به پیشرفت‌های عظیم علمی و صنعتی و نظامی شده است که دوست و دشمن را متعجب کرده است.

وی افزود: پیشرفت‌هایی در ایران اسلامی و در این شرایط حاصل شده که دوستان را نیز متعجب کرده است؛ تحول عظیمی که در حوزه‌های علمی و موضوع و گستره تحقیقات و توسعه مراکز علمی و پژوهشی و افزایش مرادوات اساتید حوزه و اساتید دانشگاه‌های ایران و سراسر جهان رخ داده است، قابل توجه است.

آیت الله مصباح یزدی اظهارکرد: استفاده از امکانات و بهره‌گیری از شرایط از نکات مهمی است که باید نسبت به این موضوع پاسخگو باشیم که متأسفانه آنگونه که باید و شاید از این نعمات بی‌نظیر برای پیشرفت‌ها به خصوص در زمینه‌های علمی و فرهنگی و علوم اسلامی و دینی بهره‌نگرفتیم.

وی گفت: به طور کلی به نظر می‌رسد که هنوز برای بسیاری از کسانی که می‌بایست در حرکت علوم انسانی اسلامی حرکت جدی داشته باشند، موضوع اصلی از این فعالیت‌ها به درستی روشن نشده است؛ این افراد هم در حوزه و هم در دانشگاه حضور دارند که می‌گویند منظور شما از علوم انسانی اسلامی چیست؟

رئیس موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی(ره) بیان کرد: اطلاع‌رسانی در حد وسیع در عرصه‌ی فعالیت‌های علوم انسانی اسلامی لازم و ضروری است؛ وقتی از اسلامی کردن علوم انسانی سخن می‌گوییم، باید مفردات و واژه‌های آن را در حوزه‌ی تصویری به خوبی تبیین کنیم.

وی گفت: وقتی حوزه‌ی تصویری انجام شد به عرصه تصدیق می‌رسیم و روابط آن را تنظیم خواهیم کرد؛ پس از تشکیل نظام اسلامی، اسلامی کردن دانشگاه‌ها و علوم انسانی مطرح شد ولی این مبحث هنوز در سطح عمومی تبیین نشده است.

این استاد فلسفه اسلامی تصریح کرد: درست است که علوم و موضوعات خاص داریم که در چارچوبه‌های خود بحث می‌کنند، ولی حتی در تشخیص و شناخت موضوع نیز باهم اختلاف داریم؛ ما که می‌گوییم موضوع این علوم انسانی است، باید مشخص کنیم که از چه انسانی سخن می‌گوییم؟ آیا از انسان به مثابه یک موجود زنده با شاخص‌های فیزیکی بحث می‌کنیم یا اینکه در خصوص ماهیت انسان بحث می‌کنیم.

وی افزود: انسان هیچگاه نمی‌گوید که این هیكل، انسان است، بلکه کودکی نیز مرحله‌ای از وجود انسانی است، ولی انسان حقیقی از منظر اسلام آنی است که به قول قرآن کلیت این انسان مبعوث می‌شود؛ زنده شدن، ماهیت و کارکرد قطعی انسان نیست بلکه انسان مبعوث می‌شود و این بعثت تا ابد ادامه دارد.

آیت الله مصباح یزدی اظهارکرد: این تعریف اسلام را در کنار تعریف انسان در دانشگاه‌های غربی در کنار هم بگذارید تا مشخص شود که تعریف انسان در چه مرتبه و جایگاهی قرار دارد؛ اینکه انسان و وجود انسانی او پس از مرگ و تا ابد ادامه یابد، انسانی را سوای انسانی که در مراکز غربی معرفی می‌شود، تعریف می‌کند.

وی گفت: پس از این تعریف می‌توانیم به عوامل محیطی پیش از انعقاد نطفه و در حین بارداری و پس از تولد و عوامل

محیطی و خانواده وhellip; به بحث اختیار و اراده بپردازیم؛ وقتی این مباحث مطرح شود می توانیم از مسئولیت و وظیفه نیز سخن بگوییم ولی اگر این تعاریف را قبول نداشتیم قطعاً به چنین جایگاهی نمی رسیدیم.

رئیس موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی(ره) با اشاره به دوران جنینی دوم در زندگی انسان بیان کرد: در دوران جنینی دوم، اختیار نقش اساسی را ایفا می کند و همین اختیار تکلیف انسان را برای قرارگرفتن در ابدیت مشخص می کند.

وی با ذکر این مطلب که برخی از روانشناسان غربی بدن را تنها در فعل و انفعالات بدن تعریف می کنند، گفت: روان شناسی با این تعریف جزو شاخه ای از زیست شناسی قرار گیرد؛ آیا مساله روانشناسی غربی و مصطلح با روان شناسی اسلامی یکی است؟

اندیشمند فلسفه اسلامی تصریح کرد: اگر راه تحقیق صحیح را تنها تجربیات عینی منتج به حس بدانیم، بسیاری از علوم اجتماعی از دامنه علم خارج می شوند زیرا این علوم از جمله خدانشناسی وhellip; در آزمایشگاه قابل اندازه گیری و طبقه بندی نیستند.

وی افزود: ارزش های الهی با تجربه حسی قابل اندازه گیری نیست؛ برخی از فلاسفه مغرب زمین می گفتند که اخلاق نیز یک اصل به اصطلاح «من درآوردی» است زیرا اصل، قدرت است و تمام امورات بر حسب قدرت شکل گرفته است و اصولی چون اخلاقیات و رحم محلی از اعراب ندارد.

آیت الله مصباح یزدی اظهارکرد: اگر معتقد شدیم که در کنار حس، منبعی به نام عقل وجود دارد که حقایقی را درک می کند و بر اساس آن بدیهیاتی شکل می گیرد و در نهایت براهین شکل می گیرد و در نتیجه، نتایج یقینی استحصال می شود همه این امور عینیت پیدا می کند.

وی گفت: حس و تجربه، اعتبار خود را از عقل می گیرند زیرا حس نیز ممکن است به خطا بیفتند؛ تا بدیهیات عقل حاصل نشود ادراکات حسی نیز محلی از اعراب ندارند؛ وقتی عقل، خدا و پیامبر را اثبات کرد باب دیگری برای مبدا شناخت باز می شود؛ وقتی در دانشگاه ها این مساله حل نشده است که آیا دین یک مقوله علمی حسی یا یقینی است، نمی توانیم نظر درستی در این باب ارایه دهیم.

رئیس موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی(ره) با ذکر این مطلب که هنوز برخی از اساتید دانشگاه تصور می کنند همه علوم باید در حوزه تجربی و حسی خالصه شود، بیان کرد: تصور بسیاری از اساتید محترم دانشگاه های ما در چنین فضایی است ولی این مباحث را بروز نمی دهند؛ اما سوال این است که برای حل این معطل چند کتاب و مقاله نوشته شده و چند نشست تخصصی در زمینه تبیین این موضوع برگزار شده است تا نگاه اساتید در یک آوردگاه علمی نقد و بررسی شود.

وی گفت: اصل برای ما یقینیاتی است که پشتوانه آن بدیهیات عقلی است؛ امروزه گرایشی که بیش از ۲ هزار سال پیش بین گروهی از مردم (شکاکیت) مطرح بود امروز برای برخی از دانشمندان نیز وجود دارد؛ گاهی می بینیم که یک استاد برجسته به دلیل همین شکاکیت نمی تواند به یک نگاه و دلیل روشمند علمی و تحقیقی مشخص برسد.

این اندیشمند فلسفه اسلامی تصریح کرد: برای اینکه برای روش تحقیق انگیزه داشته باشیم باید بدانیم که به دنبال چه چیزی هستیم؛ اگر تمام فعالیت های علمی ما به پیشرفت رفاه و زندگی مادی ختم شود و حتی الزام عدالت نیز به راحتی مردم تعبیر شود، در حقیقت کودکی هستیم که به سن ۸۰ سالگی رسیده ایم.

وی در پایان سخنانش بیان کرد: شناخت موضوعات و مسایل و روش کار و بحث، سه عرصه ای است که می تواند ما را به شناخت ماهیت علم دینی برساند؛ اعتبار سنجی روش ها در این عرصه بسیار مهم و اثرگذار است؛ هیچ چیزی با بی نهایت قابل مقایسه نیست و شناخت این ماهیت بی نهایت را می توان با شناخت های کودکان مقایسه کرد.